

Чрез стандартите – винаги крачка напред

**ГОДИШЕН ОТЧЕТ НА БЪЛГАРСКИЯ ИНСТИТУТ ЗА
СТАНДАРТИЗАЦИЯ ЗА 2018 г.**

(проект)

София, 2019

СЪДЪРЖАНИЕ

Обръщение на ръководството.....	2
Членовете на БИС през 2018 г.....	3
Дейност на БИС на национално ниво.....	5
– Изпълнение на работната програма по сектори на стандартизацията.....	5
– Изпълнение на задачи от плана за действие за 2018 г.....	13
Участие на БИС на европейско и международно ниво.....	16
– Изпълнение на проекти.....	18
Издаване.....	21
– Статистика.....	21
Информационни услуги и продажби. Национален информационен център.....	24
– Удовлетвореност на клиентите.....	28
Финансиране.....	30
Административен капацитет.....	33

ОБРЪЩЕНИЕ НА РЪКОВОДСТВОТО

Измина още една година на усилена работа по стандартизация. Тя беше пълна с предизвикателства към всички служители в БИС.

През изминалата година организирахме и бяхме домакини на седмата Балканска конференция по стандартизация, чиято основна тема бе представянето на системите за управление на качеството на организациите за стандартизация от Балканския регион. БИС представи обновената СУК съгласно ISO 9001:2015 и разработените нови документи – контекст на организацията и управление на рисковете и възможностите, които бяха високо оценени от участниците. Бяха споделени добри практики при самооценката на организациите, съчетана със сертификация по ISO 9001:2015.

Техническите съвети към БИС направиха преглед на състоянието на областите, непокрити от БИС/ТК (ТК 0). Секретариатите на двата технически съвета извършиха задълбочена работа в резултат на което бяха направени препоръки за реструктуриране на областите както на подсекторите на ТК 0, така и на някои от техническите комитети.

Много от техническите комитети разработиха бизнес-планове, които след одобряване от съответния технически съвет, бяха публикувани на сайта на БИС. Така изпълняваме ангажимента си да работим прозрачно и да предоставяме на обществото информация за работата си във всички аспекти.

Предизвикателствата бяха свързани и с преработване на Правилата за работа по националната стандартизация. Втората част на правилата беше преработена и допълнена с някои нови моменти в работата на европейските организации. Третата част беше изцяло преработена, като сега стъпва върху европейските и международните принципи за структурата и разработването на стандартите.

Стартирахме програмата „Лоялни клиенти”, насочена към нашите постоянни и най-големи клиенти, които познават стандартите и интензивно ги използват в своята работа, като им предложихме различни бонуси.

Успешно приключихме международния проект „ISTRA” по програма „Еразъм+”, по който над 250 обучаеми - студенти, ученици в професионални училища и работещи от 4 държави, завършиха онлайн обучителни курсове по стандарти за управление на риска и стандарти за системи за управление на сигурността на информацията.

Правейки равносметка за изминалата 2018 г., смятаме, че се справихме успешно благодарение на усиления труд на всички служители в БИС, както и на нашите експерти и членове на техническите комитети.

Ирен Дабижева
Изпълнителен директор

Ивелин Буров
Председател на УС

ЧЛЕНОВЕТЕ НА БИС ПРЕЗ 2018 г.

В кр я на 2018 г. картината на членуващите в Българския институт за стандартизация организации е следната: общият брой е **339 (юридически лица)**. От тях 12 са корпоративни членове, 304 са със статут на активно членство, 19 имат статут на наблюдатели, 4 организации са със смесено членство – активно и като наблюдатели. В допълнение, съгласно Регламент (ЕС) № 1025/2012 БИС осигурява достъп до дейността по стандартизация на 5 организации, представители на малките и средни предприятия (МСП), които са със статут на наблюдатели.

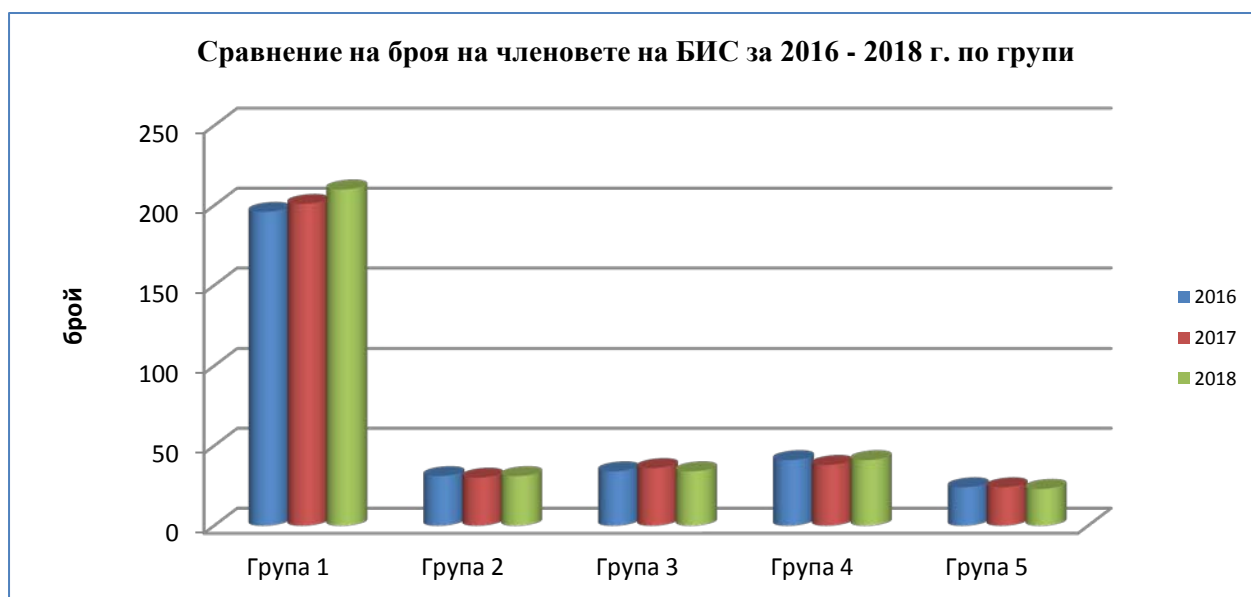
В изпълнение на целта за привличане на нови членове и в резултат от положените усилия броят на новоприетите организации, заинтересовани от дейността по стандартизация, през изминалата година е 23.

Разпределението членовете на БИС, по групи, съгласно Закона за националната стандартизация е представено в таблицата по-долу (брой и процентно съотношение).

Група	Вид организация	Брой	%
Група 1	Сдружения на работодатели, браншови камари, производители и търговци, банки	210	62
Група 2	Органи на изпълнителната власт	31	9
Група 3	Научни организации, институти, висши училища	34	10
Група 4	Органи за оценяване на съответствието	41	12
Група 5	Сдружения на застрахователи, професионални организации, съюзи	23	7
Общо		339	

Съотношението за последните три години е показано в следващата таблица и графиката към нея:

Група	Вид организация	2016		2017		2018	
		Брой	%	Брой	%	Брой	%
Група 1	Сдружения на работодатели, браншови камари, производители и търговци, банки	196	60	201	61	210	62
Група 2	Органи на изпълнителната власт	31	10	30	9	31	9
Група 3	Научни организации, институти, висши училища	34	10	36	11	34	10
Група 4	Органи за оценяване на съответствието	41	13	38	12	41	12
Група 5	Сдружения, професионални организации, съюзи	24	7	24	7	23	7
Общо		326		329		339	

Запазва се тенденцията най-многобройна да бъде група 1. Разпределението на организациите в тази група е, както следва:

Група 1	Вид организация	Брой	%
	Сдружения на работодатели, браншови камари	25	12
	Производители и търговци:		
	Микропредприятия	34	16
	Малки предприятия	47	22
	Средни предприятия	54	26
	Големи предприятия	48	23
	Банки	2	1
	Общо	210	

Членовете на БИС участват в работата по стандартизация със свои експерти. Общият брой на експертите (**физически лица**), участващи в работните органи на БИС, в края на 2018 г. е **1177**.

ДЕЙНОСТ НА БИС НА НАЦИОНАЛНО НИВО

Работата по стандартизация на национално ниво се извършва в съответствие с Програмата по стандартизация, която е отворена за актуализиране, и с нормативните документи на БИС. Важен момент през изминалата 2018 г. е преработването на част 2 и част 3 от Правилата за работа по национална стандартизация. Това се наложи, за да се приведат те в съответствие с новите издания на Вътрешните правила на CEN/CENELEC и Директивите на ISO/IEC.

През 2018 г. няма новосформирани технически комитети; броят на националните работни органи (БИС/ТК и БИС/ЕРГ) с активна дейност през 2018 е: **78 БИС/ТК и 11 БИС/ЕРГ**, като за области, за които няма създаден технически комитет (т. нар. ТК 0), дейността се организира от отговорен специалист за съответния подсектор по стандартизация.

През 2018 г. се направи обстоен преглед на състоянието на областите, непокрити от БИС/ТК. В резултат на това се направиха препоръки и някои области бяха реструктурирани. Освен това обхватът на 7 действащи БИС/ТК беше разширен с нови области на стандартизация, а на други 12 действащи БИС/ТК - с области от обхвата на БИС/ТК 0. С Решение на БИС/ТСН се предприеха действия за създаване на нов БИС/ТК в областта на географската информация, който да отразява областта на CEN/TC 287 „Географска информация” и ISO/TC 211 „Географска информация. Геоматика”; направи се и проучване за идентифициране на заинтересовани. През 2019 г. се планира организиране на заседание за учредяване на БИС/ТК.

И през изминалата година приоритет остана разработването на стандарти на национално ниво в подкрепа на националното законодателство. Във връзка с прилагането на Регламент (ЕС) № 305/2011 на Европейския парламент и на Съвета за строителни продукти се актуализираха някои действащи национални приложения, отнасящи се за хармонизирани европейски стандарти за строителни продукти. Преработени бяха 6 документа от обхвата на ТК 4 „Цимент, вар и гипс”, отнасящи се за изисквания за блокове за зидария.

Една от основните дейности по стандартизация на национално ниво е свързана с поддържането на актуалността на фонда от български стандарти. За целта през 2018 г. за периодичен преглед са обявени **400 БДС**, в резултат на което някои български стандарти са отменени поради неактуалност, а други се преработиха с цел тяхното актуализиране.

Освен това бяха актуализирани 4 национални приложения от обхвата на:

- ТК 44 „Текстил и облекло” – едно национално приложение относно изискванията за геотекстил;
- ТК 67 „Нефтопродукти и смазочни материали” – две национални приложения относно изискванията за автомобилен бензин и за гориво за дизелови двигатели;
- ТК 68 „Пътно дело” – едно национално приложение относно изискванията за смеси от несвързани материали.

В допълнение през 2018 г.:

- Във връзка с предложение на ГДПБЗН – МВР са разработени и издадени 4 национални стандарта от обхвата на ТК 1 „Пожаро- и взривозащита”.
- Във връзка с проведен периодичен преглед са преработени и издадени 5 национални стандарта от обхвата на ТК 11 „Кожи, кожени и обувни изделия”.
- Продължава работата по разработване на още 11 национални стандарта.

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РАБОТНАТА ПРОГРАМА

Дейността по стандартизация в настоящия отчет е представена **по сектори на БИС**, като са показани **активните работни органи** (технически комитети и експертните работни групи) за съответния сектор. Работата, свързана с отделните етапи от разработването на стандарти (на национално, европейско, международно ниво), е онагледена в таблици, като е отразена спецификата за съответния сектор.

СЕКТОР 1: Основополагащи стандарти, околна среда и услуги

БИС/ТК	Наименование
ТК 12	Приложение на статистическите методи
ТК 15	Опазване на околната среда
ТК 16	Архивна, библиотечна и информационна дейност
ТК 28	Метрология
ТК 34	Управление на качеството и оценяване на съответствието
ТК 59	Ергономия
ТК 80	Електронен обмен на данни в администрацията, търговията и услугите
ТК 82	Акустика. Шум и вибрации
ТК 84	Банково дело, ценни книжа и финансови услуги
ТК 88	Спорт, съоръжения за спорт и свободно време
ТК 89	Туристически дейности
ТК 94	Опазване на културното наследство
ТК 98	Безопасност на детски играчки и други детски артикули
ТК 99	Нанотехнологии
ТК 106	Управление на проекти, програми и портфолио
ТК 108	Услуги за неформално обучение и образование
ЕРГ 4	Надеждност
ЕРГ 12	Естетични хирургични услуги
ЕРГ 13	Услуги за красота
ЕРГ 16	Криминалистични изследвания и практики

БИС/ ТК ЕРГ	Участие в разработването на стандарти на национално ниво, бр.	Участие в разработването на европейски и международни стандарти, бр.						Приети от ТК европейски и международни стандарти за издаване на български език, бр.		Въведени европейски и международни стандарти като БДС на един от официалните езици, бр.	
		БДС			CEN/CLC			ISO		CEN/CLC	ISO
		Нова раб. Тема	NWIP	ENQ	FV	NWIP	ENQ	FV			
ТК 12				1	7	1	1		2		12
ТК 15		55	41	42	10			6	2	39	9
ТК 16					1	5			2		5
ТК 28		14	6	7				3		12	
ТК 34		1	5	3	20	9	19	2	9	6	12
ТК 59		4	2	3				2		7	
ТК 80		13	4	7	2	8		3	1	15	5
ТК 82		24	11	18	10				1	5	1
ТК 84		5			4	1		5	1	1	1
ТК 88	1	17	24	17				6		18	
ТК 89		2	2		5	3			5		1
ТК 94		1	3	2				1		3	
ТК 98		14	8	12				4		13	
ТК 99		5		4	5		3	2		1	2

БИС/ ТК ЕРГ	Участие в разработването на стандарти на национално ниво, бр.	Участие в разработването на европейски и международни стандарти, бр.						Приети от ТК европейски и международни стандарти за издаване на български език, бр.		Въведени европейски и международни стандарти като БДС на един от официалните езици, бр.	
		CEN/CLC			ISO			CEN/CLC	ISO	CEN/CLC	ISO
		БДС	CEN/CLC		ISO		ISO				
Нова раб. Тема	NWIP	ENQ	FV	NWIP	ENQ	FV					
ТК 106					1	2	1		2		2
ТК 108						1			1	1	
ЕРГ 4			2	2						2	
ЕРГ 12		1						1		1	
ЕРГ 13			1	1							
ЕРГ 16				1						1	
Общо:	1	156	109	120	65	30	24	35	26	125	50
NWIP – Предложение за нова работна тема; ENQ – Обществено допитване; FV – Официално гласуване											

През 2018 г. е проведен периодичен преглед на 84 бр. европейски стандарти и стандартизационни документи и на 34 бр. международни стандарти и стандартизационни документи.

СЕКТОР 2: Машиностроене и транспорт

БИС/ТК	Наименование
ТК 2	Хидравлика и пневматика
ТК 8	Газови уреди, газови бутилки и арматура за газови уреди. Битови уреди на твърдо и течно гориво
ТК 14	Пътни превозни средства и двигатели с вътрешно горене
ТК 23	Трактори и техника за земеделието и горите
ТК 24	Безразрушителен (неразрушаващ) контрол
ТК 30	Заваряване на материалите
ТК 31	Кранове и телфери
ТК 41	Отоплителна, вентилационна, климатична и пречиствателна техника
ТК 43	Хладилна и криогенна техника
ТК 52	Безопасност на машини и съоръжения
ТК 60	Газова инфраструктура
ТК 66	Асансьори и специална подемно-транспортна техника
ТК 70	Железопътен транспорт
ТК 87	Медицински изделия
ТК 97	Интелигентни транспортни системи и логистика
ТК 100	Техника и съоръжения за строителство и поддържане (включително зимно) на пътища
ТК 104	Технически надзор на съоръжения с повишена опасност
ЕРГ 2	Техническа документация
ЕРГ 3	Машини и оборудване за хранително-вкусовата промишленост и търговски обекти
ЕРГ 5	Механични трансмисии и техните елементи
ЕРГ 9	Изпитване на метали
ЕРГ 14	Кари

БИС/ ТК ЕРГ	Участие в разработването на европейски и международни стандарти, бр.						Приети от ТК европейски и международни стандарти за издаване на български език, бр.		Въведени европейски и международни стандарти като БДС на един от официалните езици, бр.		
	CEN/CLC			ISO			CEN/ CLC	ISO/ IEC	CEN/ CLC	ECISS	ISO/ IEC
	NWIP	ENQ	FV	NWIP	ENQ	FV					
ТК 2	3	5	3					3			3
ТК 8	10	28	13				2		11		1
ТК 14	2	8	6				3		6		
ТК 23	10	7	16						8		
ТК 24	11	7	6	2	6	4			7		
ТК 30	18	11	20				1		46		
ТК 31	6	6	2				1		4		
ТК 41	25	25	14				2		19		
ТК 43	4	5	6				2		2		
ТК 52	7	12	8				1		16		
ТК 60	12	19	16				1		20		
ТК 66	9	10	6				4		8		
ТК 70	75	30	37						32		
ТК 87	87	52	68				15		54		
ТК 97	32	2	23						21		
ТК 100		2	3				5		5		
ТК 104	25	19	15				1		18		
ЕРГ 2	4	2	1				1		5		
ЕРГ 3	2	3	4				1				
ЕРГ 5		6	3						9		
ЕРГ 9	4	3	1						3	9	
ЕРГ 14	7	13	7						5		
Общо:	353	275	278	2	6	4	40	3	299	9	4

NWIP – Предложение за нова работна тема; ENQ – Обществено допитване; FV – Официално гласуване

През 2018 г. е проведен периодичен преглед на 217 бр. европейски стандарта и стандартизационни документи и на 9 бр. международни стандарти и стандартизационни документи.

СЕКТОР 3: Химия, храни и текстил

БИС/ТК	Наименование
ТК 7	Стъкло и керамика
ТК 11	Кожи, кожени и обувни изделия
ТК 19	Козметични и ароматични продукти. Повърхностно активни вещества
ТК 32	Селскостопански хранителни продукти
ТК 39	Лаково-бояджийски материали и покрития
ТК 42	Корозия и защита от корозия
ТК 44	Текстил и облекло
ТК 50	Лични предпазни средства
ТК 63	Минерални торове и подобрители на почвата
ТК 67	Нефтопродукти и смазочни материали
ТК 76	Каучук
ТК 81	Пластмаси
ТК 86	Взривни материали за граждански цели и пиротехнически изделия

БИС/ ТК ЕРГ	Участие в разработването на стандарти на национално ниво, бр.			Участие в разработването на европейски и международни стандарти, бр.			Приети от ТК европейски и международни стандарти за издаване на български език, бр.		Приети от ТК стандарти на национално ниво, бр.	Въведени европейски и международни стандарти като БДС на един от официалните езици, бр.	
	БДС			CEN/CLC			CEN/ CLC	ISO	БДС	CEN/ CLC	ISO
	Нова раб. тема	Разработен проект	Обществено допитване	NWIP	ENQ	FV					
ТК 7				28	17	19	11	1		9	
ТК 11		2	7	11	16	15	3		7	11	
ТК 19				1	2	2	5	3		1	14
ТК 32				40	43	14	15	3		18	4
ТК 39				40	47	31	7			51	
ТК 42				3	11	7	2			14	
ТК 44		3	3	34	36	30	16		1	31	
ТК 50				33	39	32	2			23	
ТК 63				7	2	6	4			11	
ТК 67		2	2	18	14	12	15	2	1	21	6
ТК 76				3	7	13	4	1		10	1
ТК 81	1	3		27	55	58	11			72	
ТК 86					5		2				
Общо:	1	10	12	245	294	239	97	10	9	272	25
NWIP – Предложение за нова работна тема; ENQ – Обществено допитване; FV – Официално гласуване											

През 2018 г. е проведен периодичен преглед на 307 бр. европейски стандарти и стандартизационни документи.

СЕКТОР 4: Строителство, строителни конструкции и материали

БИС/ТК	Наименование
ТК 1	Пожаро- и взривозащита
ТК 4	Цимент, вар и гипс
ТК 5	Бетон и разтвори
ТК 17	Черна металургия
ТК 20	Тежки цветни метали и сплави
ТК 33	Горско стопанство, дърводобивна, дървообработваща и мебелна промишленост
ТК 37	Леки метали и техните сплави
ТК 51	Твърди минерални горива
ТК 55	Руди и скални материали
ТК 56	Проектиране на строителни конструкции
ТК 61	Изоляции на сгради и строителни съоръжения
ТК 68	Пътно дело
ТК 73	Опаковки, палети, контейнери, целулоза, хартия и картон
ТК 83	Водоснабдяване и канализация
ТК 96	Врати, прозорци, капаци, строителен обков и окачени фасади
ТК 101	Устойчиво строителство
ТК 107	Временни съоръжения за строителството
ЕРГ 1	Прахова металургия
ЕРГ 6	Запалки

БИС/ ТК ЕРГ	Участие в разработването на стандарти на национално ниво, бр.			Участие в разработването на европейски и международни стандарти, бр				Приети от ТК европейски и международни стандарти за издаване на български език, бр.		Приети от ТК стандарти на национално ниво, бр.	Въведени европейски и международни стандарти като БДС на един от официалните езици, бр.	
	БДС			CEN/CLC			ISO	CEN/CLC	ISO	БДС	CEN/CLC	ISO
	Нова раб. тема	Разработен проект	Обществено допитване	NWIP	ENQ	FV	NWIP					
ТК 1		4	4	26	17	21		9		4	25	1
ТК 4	6	6	6	6	5	6		13		6	1	
ТК 5				2	11	13		8			2	
ТК 17		1		17	25	24		5			27	
ТК 20				20	2		5	5			4	
ТК 33				12	15	10		6	1		8	
ТК 37				6	6	6		3			7	
ТК 51									7		1	6
ТК 55				1	4	9		6			13	
ТК 56	4	4		2		3		7			7	
ТК 61				21	20	13		12			8	
ТК 68		1	1	24	11	16		14		1	23	
ТК 73				10	35	20		4	1		10	
ТК 83				6	1	5		1			9	
ТК 96				13	13	3	2	10			4	
ТК 101				4	7			3			2	
ТК 107				1	2			5				
ЕРГ 1				2	6	2					6	
ЕРГ 6						1						
Общо:	10	16	11	173	180	152	7	111	9	11	157	7

NWIP – Предложение за нова работна тема; ENQ – Обществено допитване; FV – Официално гласуване

През 2018 г. е проведен периодичен преглед на 571 бр. европейски стандарти и стандартизационни документи и на 3 бр. международни стандарти и стандартизационни документи.

СЕКТОР 5: Стандарти в електротехниката, електрониката и далекосъобщенията

БИС/ТК	Наименование
ТК 6	Битови електрически уреди
ТК 38	Въртящи се електрически машини
ТК 47	Радиосъобщителни системи и радиосъоръжения
ТК 49	Електрически уредби в сгради
ТК 53	Алармени системи
ТК 54	Осветителна техника и електроинсталационни изделия
ТК 57	Информационни и комуникационни технологии
ТК 58	Кабелни изделия
ТК 64	Електрохимични източници на ток
ТК 71	Ядрена енергия
ТК 72	Електрически апарати за ниско напрежение
ТК 75	Електромагнитна съвместимост
ТК 79	Електроенергетика

БИС/ ТК ЕРГ	Участие в разработването на европейски и международни стандарти, бр.						Приети от ТК европейски и международни стандарти за издаване на български език, бр.		Въведени европейски и международни стандарти като БДС на един от официалните езици, бр.		
	CEN/CLC			ISO/IEC			CEN/ CLC	ISO/ IEC	CEN/ CLC	ETSI	ISO / IEC
	NWIP	ENQ	FV	NWIP	ENQ	FV					
ТК 6	58	27	17				4		22		
ТК 38	38	27	6				3		30		
ТК 47	52	32	15				2		24	22	
ТК 49	17	10	16				2		14		
ТК 53	2	6	6						10		
ТК 54	79	22	36				3		42		
ТК 57	18	12	17			7	1		23	38	3
ТК 58	56	16	14				11		10		
ТК 64	7	16	8						5		
ТК 71	27			35				1	20		2
ТК 72	25	19	16				3		23		
ТК 75	25	20	8		5	3	8		7		
ТК 79	102	39	38				4		86		
ТК 87**	16	10	9				4		5		
ТК 102	1						1		6		
ТК 103	1	2	3				5		2		
НЕК				11	11	3+27					
ЕРГ 2**	3	2							2		
Общо:	527	260	209	46	16	40	51	1	331	60	5
NWIP – Предложение за нова работна тема; ENQ – Обществено допитване; FV – Официално гласуване											
* 21 гласувани проекта на IEC/Council и 6 гласувани проекта на IEC/CABPUB.											
** Данните са за стандарти в електротехническата област на ТК 87 и ЕРГ 2 от сектор „Машиностроене и транспорт“.											

През 2018 г. е проведен периодичен преглед на 62 бр. европейски стандарта и стандартизационни документи и на 13 бр. международни стандарти и стандартизационни документи.

Дейността на БИС в ролята му на Национален електротехнически комитет (НЕК), като член на IEC, е следната: през 2018 са гласувани проекти от областта на нанотехнологиите и електротехническите и електронни съоръжения.

През 2018 г. за техническите комитети на CEN/CENELEC, за които няма съответстващи БИС/ТК (т.е. в ТК 0/ПС), обобщението за дейността е следното: 365 броя нови работни теми, 231 проекта на европейски стандарти са гласувани на етап „Обществено допитване“ и 274 проекта на европейски стандарти са гласувани на етап „Официално гласуване“; въведени са 287 европейски и 13 международни стандарти като БДС чрез издаване на един от официалните езици на CEN/CENELEC.

Информация за **общия брой** на проектите на европейски стандарти и стандартизационни документи, по които БИС е гласувал през 2018 г., е дадена в следващата таблица:

Гласувани проекти на стандарти по етапи	CEN	CENELEC
Нова работна тема	1 118	701
Обществено допитване	945	404
Официално гласуване	989	283
Периодичен преглед	1 265	62
Общо	4 317	1 450

Във връзка с членството в международните организации за стандартизация (ISO и IEC) през 2018 можем да обобщим следното: БИС участва като активен член в:

- 18 ISO/TC (технически комитети),
- 1 ISO/PC (проектни комитети),
- 21 ISO/TC/SC (подкомитети),
- ISO/IEC JTC 1/SC 22,
- ISO/CASCO,
- ISO/COPOLCO
- ISO/DEVCO.

По отношение на Международната електротехническа комисия (IEC) БИС участва като активен член в 2 IEC/TC.

Общият брой на гласувания по проекти на стандарти на ISO и IEC, по които БИС е гласувал през изминалата година, е 240. През 2018 г. от ТК са приети 49 международни стандарти за издаване с превод на български език; 104 международни стандарти и стандартизационни документи са въведени като БДС на един от официалните езици, проведен е периодичен преглед на 59 международни стандарти и стандартизационни документи.

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДАЧИ ОТ ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА 2018 г.

Сътрудничество и взаимодействие с органи на изпълнителната власт

Във връзка с разработване/съгласуване на технически нормативни актове, свързани с прилагането на стандартите, експерти от БИС участваха в следните съвместни работни групи с органи на изпълнителната власт:

- Междуведомствена работна група към МРРБ, за разработване на проект на Наредба за условията и реда за проектиране, изграждане, въвеждане в експлоатация и контрол на станции за зареждане на автомобили, задвижвани с гориво водород;
- Междуведомствена работна група „Национална програма цифрова България 2020“;
- Междуведомствена работна група за достъпност на публичните уебсайтове;
- Междуведомствена работна група „Цифрова България 2025“ и Пътна карта към нея.

В допълнение експерти от сектор „Машиностроене и транспорт“ взеха участие в Работните групи „Машиностроене“ и „Транспорт и автосервизно обслужване“ при провеждането на конкурса „Златен медал и диплом“ в рамките на Международния технически панаир, проведен в гр. Пловдив.

Експерти на БИС от различни сектори по стандартизация подготвиха следните становища по разработване/съгласуване на технически нормативни актове, свързани с прилагането на стандартите:

- Становище във връзка с изготвяне на лингвистична и терминологична редакция по Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно одобряването и надзора на пазара на моторни превозни средства и техните ремаркета, както и на системи, компоненти и отделни технически възли, предназначени за такива превозни средства, за изменение на Регламенти (ЕО) № 715/2007 и (ЕО) № 595/2009 и за отмяна на Директива 2007/46/ЕО;
- Становище във връзка с позованите стандарти в проекта на новата Наредба за безопасна експлоатация и технически надзор на асансьори;
- Становище по първоначален проект на Наредба за условията и реда за проектиране, изграждане, въвеждане в експлоатация и контрол на станции за зареждане на автомобили, задвижвани с гориво водород;
- Становище по превода на Регламент за прилагане на Директива 2009/125/ЕО по отношение на изискванията за екопроектиране на сървъри и продукти за съхранение на данни и коригиране на превода съгласно приетата терминология.

Участие на експерти от БИС в мероприятия, организирани от органите на изпълнителната власт и други организации, свързани с прилагане на стандартите, позовани в нормативните актове

- Десета национална кръгла маса на тема: „Храните – вкус, качество или мода“, проведена със съдействието на Съюза по хранителна промишленост при Федерация на научно-техническите съюзи в България и под патронажа на Българска агенция по безопасност на храните;
- Петнадесета национална научно-практическа конференция с международно участие на тема: ”Българските храни – гаранция за здраве и дълголетие;

- Участие с презентация на тема „БИС/ТК 28 Метрология и изданието на БДС EN ISO 80000-1:2013 на български език” в XIV-та национална научно-практическа конференция по случай Международния ден на метрологията;
- Участие с презентация в XXIX-та конференция „Качеството – за по-добър живот`2018”;
- Участие в подготовката на доклад за Годишната конференция по качеството на Клуб 9000;
- Участие с презентация в Шестата научно-практическа конференция с международно участие, посветена на 180-та годишнина от откриването на вулканизацията на каучука.

Продължава разширяване на участието на държавните органи в дейността на БИС/ТК, като през 2018 г. бе заявено членство на МОСВ; АОП и ИА „Медицински одит” в технически комитети на БИС.

Във връзка с приложимите нормативни актове и свързаните с тях стандарти продължава сътрудничеството на БИС с органите за надзор на пазара чрез ускорено въвеждане с превод на стандарти, свързани с нормативни актове. В работната програма на БИС бяха включени 9 стандарта за надзорни съоръжения.

Активизиране на отношенията с научните организации

За подобряване на трансфера на знания и технологии чрез насърчаване участието на представители на научни организации в разработването на европейски и международни стандарти 5 висши учебни заведения (ХТМУ, НИСИ, ЛТУ, ТУ София и ВТУ), както и БАН разшириха участието си в БИС/ТК.

Експерти от УАСГ взеха активно участие при подготовка на становища по проекти на Еврокодове.

Ефективност на стандартизационната система на БИС

За насърчаване на заинтересованите страни при разработването на стандарти в сектора на услугите бяха изпратени съобщения и материали за национални, европейски и международни стандарти на потенциални заинтересовани от сектора на услугите. В отговор бяха получени 5 становища от тези заинтересовани страни.

Във връзка с осигуряване на достъп до дейността по стандартизация на МСП, чрез платформата за гласуване на БИС/ТК на интернет страницата на БИС, бяха получени становища по проекти за национални стандарти в ТК 1, ТК 17, ТК 81, ТК 5.

Във връзка с изпълнение на плана за постигане на стратегическите цели на БИС за 2018 г. бяха приети и публикувани на интернет страницата на БИС 9 бизнес плана на БИС/ТК, а други 4 бяха преразгледани и актуализирани.

За въвеждане на добри практики в работата по стандартизация на национално, европейско и международно ниво бяха подготвени презентации за обучение, насочени към следните целеви групи: експерти на ТК, секретари и ръководители на работни групи за разработване на стандарти, заинтересовани от дейността по стандартизация, председатели на БИС/ТК.

Семинари и обучения, организирани от БИС

През 2018 г. в БИС се проведеха семинари и обучения по следните теми:

- „Запознаване с изискванията и промените за компетентността на лабораториите за изпитване и калибриране в новия БДС EN ISO/IEC 17025:2018”;
- „ISO 45000:2018 – Новият стандарт за здраве и безопасност при работа”;
- „БДС EN15221:2009 Фасилити мениджмънт. Част 1 Термини и определения и Част 2. Указания за разработване на споразумения за фасилити мениджмънт” (обучение по заявка на фирма).
- „Използване на стандарти в обществените поръчки” – обучение по заявка на Агенцията по обществени поръчки

В мероприятията се включиха над 100 участници, като им бе предоставена и възможност за закупуване с отстъпка на стандарти по съответната тема.

Информационни центрове по стандартизация във висши учебни заведения

През 2018 г. отвориха врати два нови центъра по стандартизация: в Тракийския университет в Стара Загора и в Химикотехнологичния и металургичен университет (ХТМУ), София. Центровете са открити въз основа на сключени споразумения със съответните ВУЗ-ове и в изпълнение на задачата за задълбочаване на сътрудничеството между БИС и висшите учебни заведения и популяризиране на стандартите. Така, общият брой на функциониращите центрове по стандартизация във висши учебни заведения е 11.

УЧАСТИЕ НА БИС НА ЕВРОПЕЙСКО И МЕЖДУНАРОДНО НИВО

Като член на европейските и международните организации БИС участва със свои делегации и представители в годишните асамблеи на тези организации, в заседанията на техническите съвети на европейските организации, в годишни срещи на европейски работни органи по стандартизация и други мероприятия, свързани със стандартизацията.

През 2018 г. представители на БИС взеха участие в следните събития:

Генерални асамблеи и обща годишна среща на европейските организации по стандартизация CEN и CENELEC (юни 2018 г., Блед, Словения)

На проведената среща под домакинството на Института за стандартизация на Словения (SIST) от българска страна участие взеха г-н Ивелин Буров – председател на УС на БИС, г-жа Ирен Дабижева – изпълнителен директор на БИС и г-жа Росица Георгиева – директор на дирекция „Издателска дейност, продажби и услуги”. Представителите на БИС участваха и в съвместната сесия на CEN и CENELEC, чиято тема бе посветена на иновациите и стандартизацията в унисон с приетия от Генералните асамблеи на двете организации План за иновации. Бяха проведени и две дискусии: „Стандартизационната и изследователската дейност – две печеливши страни: основни предизвикателства в получаването на признание за и от страна на изследователите” и „Разпространение на мрежата: как процесите и стандартите могат да отговорят на потребностите на иноваторите и изследователите”.

41-ва Генерална асамблея на Международната организация за стандартизация ISO (септември 2018 г., Женева, Швейцария)

В официалното мероприятие на ISO участие взеха председателят на УС на БИС г-н Ивелин Буров, изпълнителният директор на БИС г-жа Ирен Дабижева и директорът на дирекция „Издателска дейност, продажби и услуги” г-жа Росица Георгиева. Събитието беше проведено в рамките на седмицата на ISO под мотото „Напредък по глобалния дневен ред”. Темата на събитието включваше дискусии за влиянието на международните стандарти върху промените в климата, замърсяването и бедността. Беше проведена и интерактивна сесия съвместно с ООН, представлявана от Икономическата комисия на ООН за Европа, посветена на съвместната работа на законодатели, представители на бизнеса и органите по стандартизация за постигане на целите на ООН за устойчиво развитие.

7-ма Балканска конференция по стандартизация (май 2018 г., София, България)

Българският институт за стандартизация беше домакин на седмата Балканска конференция по стандартизация. В събитието взеха участие представители от стандартизационните организации на България, Албания, Румъния, Молдова, Босна и Херцеговина, Сърбия, Черна гора, Македония, Словения, Турция и Косово, както и представител на Управляващия център на CEN/CENELEC.

Дневният ред включваше представяне на системите за управление на качеството, въведени в стандартизационните организации, включително извършването на самооценка на организациите по критериите за членство в CEN и CENELEC, комбинирана със сертификация по EN ISO 9001; презентация от Управляващия център на CEN/CENELEC „Пазарни перспективи и иновации, дигитална трансформация”; представяне на проект BRIDGIT 2 „Сближаване между научноизследователската, иновационната и стандартизационната общност”; обсъждане на взаимодействието между органите за стандартизация и университетите; дискусии върху проект на процедурни правила за организиране на балкански конференции по стандартизация. В края на конференцията се подписа споразумение за сътрудничество между Българския институт за стандартизация и Института за стандартизация на Черна гора.

Участие в Техническите съвети на европейските организации по стандартизация CEN и CENELEC

Представители на БИС участват в редовните заседания на Техническите съвети на европейските организации по стандартизация, на които се обсъжда, организира и координира тяхната дейност.

Упълномощените представители на БИС участваха в **83-то, 84-то и 85-то заседания на Техническия съвет на CEN (CEN/VT)** през м. февруари, м. май и м. октомври 2018 г. и **158-та, 159-та и 160-та срещи на Техническия съвет на CENELEC (CLC/VT)** през м. февруари, м. май и м. октомври 2018 г., както и в съвместни заседания на двата технически комитета.

На съвместните заседания бяха разгледани и дискутирани редица въпроси като стратегическия план на CEN – CENELEC за цифрова трансформация, хармонизираните стандарти – управление на процеса за оценяване на консултантите по HAS, както и пътната карта на план „Амбиции 2020“ относно дейностите под отговорността на техническите съвети на CEN и CENELEC.

Участие на представители на БИС в годишни срещи на европейски и международни технически комитети

Участие в пленарни заседания на ISO/TC 228/WG 2 „Туризм и свързаните с него услуги“

Председателят на БИС/ТК 89 „Туристически дейности“ и представител на ТК взеха участие в пленарните заседания на ISO/TC 228/WG 2 „Туризм и свързаните с него услуги“, проведени през 2018 г. в Тунис, Буенос Айрес и Мадрид. България участва активно в обсъждането на стандарта „Medical SPA“, както и при разработването на стандарта „Медицински туризм. Обхват и добри практики“. Български експерти от БИС/ТК 89 бяха номинирани и участват в разработването на международните стандарти към ISO/TC 228, като в процеса на съвместната работа имаха възможност да дадат своя принос за развитие на дейността по стандартизация на международно ниво и в частност в процеса на разработване на нормативните изисквания за ISO/NP 22525 „Медицински туризм“.

Участие в пленарно заседание на CEN/TC 234 „Газова инфраструктура“ и заседание на секторния форум „Газова инфраструктура“

Председателят и секретарят на БИС/ТК 60 „Газова инфраструктура“ взеха участие в пленарното заседание на CEN/TC 234 „Газова инфраструктура“ и заседанието на едноименния секторен форум през м. април 2018 г. в Брюксел, Белгия. Беше разгледана необходимостта от актуализирането на стандарти, свързани с тенденцията за по-широко използване на тръби от полиетилен. На заседанието на секторния форум се дискутира актуализираният мандат M/533 по Директива 2014/94/ЕС за разгръщането на инфраструктурата за алтернативни горива, като се разработват стандарти в тази област.

Участие в 21-то годишно заседание на Съвета по управление на сертификацията (СМС) към ІЕСЕЕ

Секретарят на БИС/ТК 34 „Управление на качеството и оценяване на съответствието“ и представители на ЦИЕС – Стара Загора взеха участие в проведеното през юни 2018 г. в Агей, Франция, заседание. Освен обичайните теми, свързани с членството, сътрудничество с други организации, финансови въпроси, доклади от различните комитети и работни групи и т.н., се проведеха и дискусии, свързани с бъдещо разширяване на ІЕСЕЕ в областта на сътрудничество с ІТУ по отношение на услуги, свързани с квалификации на лабораториите; извън официалния форум представителите на ЦИЕС обсъдиха възможности за бъдещо сътрудничество с представители на лабораторията и органа за сертификация от гр. Ниш, Сърбия.

Участие в 13-то заседание на CEN/TC 136/WG 2 „Фитнес центрове”

Представител на БИС/ТК 88 „Спорт, съоръжения за спорт и свободно време” взе участие в 13-то заседание на работна група 2 „Фитнес центрове”, на CEN/TC 136 „Спорт, площадки за игра и други съоръжения за свободно време” през м. септември 2018 г. в Берлин, Германия. На заседанието бяха обсъдени националните коментари по проекта на стандарта prEN 17229 „Фитнес центрове - Изисквания за фитнес съоръжения и експлоатация. Част 1: Оперативни изисквания и изисквания, свързани с управлението на фитнес центрове” след приключване на етапа на обществено допитване.

Участие в 4-то пленарно заседание на CEN/TC 448 „Погребални услуги”

Представители на БИС/ТК 0/ПС-29 „Стандарти в сектор услуги” взеха участие в 4-то пленарно заседание на CEN/TC 448 „Погребални услуги” през м. октомври 2018 г. във Виена, Австрия. На заседанието беше разгледан подробно prEN 15017 „Погребални услуги. Изисквания” и бяха обсъдени всички конкретни предложения и бележки по текста.

Участие в 63-та пленарна среща на CEN/TC 155 „Пластмасови тръби и тръбопроводни системи”

Председателят и секретарят на БИС/ТК 81 „Пластмаси” взеха участие в 63-та пленарна среща на CEN/TC 155 „Пластмасови тръби и тръбопроводни системи”, която се проведе през м. ноември 2018 г. в Стокхолм, Швеция. На срещата се отчете работата на техническия комитет след последната среща, проведена през 2017 г. За българските производители и лицата за оценяване на съответствието на пластмасови тръби от съществено значение беше решението на техническия комитет да се предприемат действия за възстановяване действието на предишното издание на EN 13746 и да се определи съвместен период на действие с изданието на стандарта от 2018 г. Стандартът се отнася за канализационни тръби, които масово се полагат при изпълнение на проекти за ВиК, финансирани с европейски средства.

Работен семинар „Напредъкът в прилагането на Еврокодовете на Балканите”

На проведения през м. октомври 2018 г. в Тирана, Албания, семинар участие взе изпълнителният директор г-жа Ирен Дабижева, която изнесе доклад на тема „Процесът на въвеждане на Еврокодовете в националната регулаторна рамка. Препоръки и добри практики в България.” Организатори бяха Съвместният изследователски център на Европейската комисия JRC, заедно с Генералната дирекция по стандартизация на Албания, Центъра за управление на CEN/CENELEC и CEN/TC 250. На семинара бяха представени и други презентации от страни, които споделиха своя опит, който да послужи като добра практика за страните, които не са членки на ЕС.

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТИ

Рамково споразумение за сътрудничество за превод на европейски стандарти на езиците на Общността

През 2018 г. продължи изпълнението на двегодишното Рамково споразумение за партньорско сътрудничество за превод на европейски стандарти на националните езици по програма, финансирана от ГД „Вътрешен пазар, промишленост, предприемачество и МСП“ на Европейската комисия (ЕК). Тази програма е част от мерките на ЕК за подпомагане на конкурентоспособността на европейската икономика и повишаване на информираността на МСП, както и за улесняване достъпа до европейски стандарти на националния език на производителите, местните индустриалци, лабораториите за изпитване и националните администрации. В изпълнение на споразумението през 2018 г. бяха въведени с превод 145 европейски стандарта в различни области. Пролетта на 2018 г. беше подготвено и подадено проектно предложение за участие в следващото Рамково споразумение за периода 2019–2020 г.

Проект ISTRA - Познването на международните стандарти в подкрепа на професионалното образование и обучение и в отговор на изискванията на пазара

БИС успешно приключи участието си в двегодишния проект, финансиран по програма Еразъм+ на Европейската комисия, ключова дейност 2 „Сътрудничество за иновации и обмяна на добри практики – стратегически партньорства”. Основната цел на проекта беше разработване и тестване на две програми за професионално образование и обучение и продължаващо професионално образование и обучение по две широко приложими серии стандарти – ISO/IEC 27000 и ISO 31000. Избраните стандарти за обучение на практика могат да бъдат прилагани в много и различни организации, независимо от тяхната големина, естество на работа или специфика, и са едни от най-широко разпространените стандарти в международен мащаб.

През 2018 г. бяха проведени курсове за обучители (март – април) и безплатни обучения на обучаеми по сериите стандарти ISO/IEC 27000 за системи за управление на сигурността на информацията и ISO 31000 за управление на риска (април – юни) с водещи обучители съответно от LVS (Латвия) и БИС (България). Обучението по ISO/IEC 27000 беше завършено от 122 обучаеми, а това по ISO 31000 – от 133 обучаеми от всички държави-партньори, с което трикратно беше надвишен планираният в проекта брой на обучаемите. Завършилите от страна на БИС обучението са 58, сред които представители на членове на БИС, на МСП и отделни лица. Процентът на успешно завършилите спрямо тези на записалите се за курса също беше изключително висок – над 50% и за двата курса. За сравнение, според официалната статистика, обикновено около 10% от всички записали се в незадължителни обучения успяват да завършат успешно.

Финалната оценка показва, че проектът е постигнал планираните цели и резултати, не са констатирани отклонения от първоначалните изисквания, извършени са подобрения в съответствие с изразените мнения и препоръки и финалните продукти са високо оценени от специално ангажираните вътрешни и външни експерти, както и от представителите на целевата група.

Проект BRIDGIT 2: Сближаване между научноизследователската, иновационната и стандартизационната общности

БИС продължи участието си в започнатия в края на 2017 г. двегодишен проект, финансиран по Рамково споразумение за партньорско сътрудничество по програма на Европейската комисия. Този проект цели да засили ролята на стандартите в подкрепа на научните изследвания и иновациите и е насочен преди всичко към европейската научноизследователска и иновационна общност.

Основните цели на BRIDGIT 2 са да превърне стандартизацията в неразделна част от жизнения цикъл на научноизследователската и иновационната дейност, да насърчи интегрирането на научноизследователската и иновационната общност в стандартизацията и да повиши способността на членовете на CEN и CENELEC да взаимодействат с научноизследователската и иновационната общност.

През първата година от изпълнението на проекта беше направено проучване сред членовете на CEN и CENELEC и разработена концепция за програма за обучението им за взаимодействие с научноизследователската и иновационната общност (чрез участие в "Horizon 2020" и други програми, финансиращи научните изследвания и иновациите). Бяха проведени и две проучвания -

оценяване на националните научноизследователски и иновационни общности по отношение на стандартизацията и оценяване на ролята на стандартизацията в европейските научни изследвания и нейната позиция като инструмент за внедряване на пазара на иновационни технологии.

Проект „Насърчаване участието на заинтересовани страни по отношение на екологичните аспекти в стандартизацията”

БИС продължи участието си в започналия в края на 2017 г. тригодишен проект (42 месеца), финансиран по Рамково споразумение за партньорско сътрудничество. Основните цели на проекта са разширяване на взаимоотношенията между националните органи за стандартизация и обществените и свързаните с околната среда организации, както и между националните органи за стандартизация и Стратегическия консултативен орган на CEN по отношение на околната среда (SABE).

През 2018 г. всички партньори по проекта стартираха и завършиха процедурата за избор на представител на НПО като представител на съответната държава в срещите по проекта. През годината започна и разработването на регистър на заинтересовани страни, представители на НПО, свързани с околната среда в съответната държава, участваща в проекта. През 2018 г. представители на България взеха участие в две срещи на SABE; работна среща се проведе и в България, на която бе представена дейността на БИС и ролята му в проекта.

ИЗДАВАНЕ

На един от официалните езици на CEN/CENELEC или на ISO са издадени общо **1644** стандарта. Броят на отменените поради неактуалност стандарти е общо **1262**.

През изминалата година на български език са издадени **общо 431** документа, от тях **426** са въведени с превод европейски и международни стандарти/стандартизационни документи, а **5** са национални стандарти от обхвата на ТК 11 „Кожии, кожени и обувни изделия” и представляват преработване и актуализиране на предишни издания.

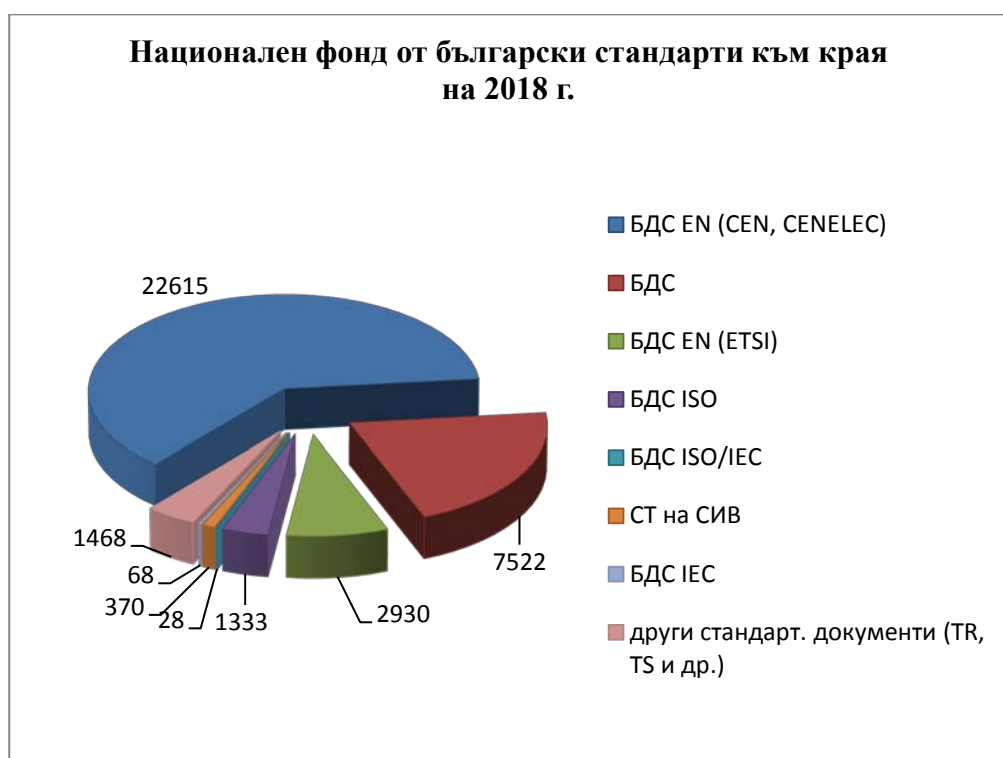
Статистика

Информацията за въведените през 2018 г. стандарти и разпределението им по видове е представена в таблицата и графиката към нея.

Вид	Брой
БДС	5
ISO	123
ISO/IEC	3
IEC	1
EN	955
EN ISO	516
HD	3
ETSI	52
Европейски стандартизационни документи	115
Международни стандартизационни документи	13
Общо	1786

Как изглежда националният фонд от стандарти през 2018 г. може да се види на следната графика:

Най-голям дял продължава да бъде този на въведените на национално ниво европейски стандарти.

Сравнение на състоянието на националния фонд от стандарти по видове за трите последни години е дадено в следващата таблица.

Видове национални стандарти	2016 г.	2017 г.	2018 г.

БДС EN (CEN, CENELEC)	21 798	22 260	22 615
БДС	7 667	7 613	7 522
БДС EN (ETSI)	2 785	2 864	2 930
БДС ISO	1 237	1 267	1 333
БДС ISO/IEC	36	31	28
СТ на СИВ	373	371	370
БДС IEC	70	71	68
Други стандарт. документи (TR, TS и др.)	1 339	1 422	1 468
Общо:	35 305	35 899	36 334

Други издания

Официален бюлетин

Официалният бюлетин на БИС се издава ежемесечно и съдържа актуална информация за въведените и отменените стандарти, а също и за проекти на различни етапи от разработването им. Така през 2018 г. бяха издадени 13 броя (един извънреден през януари 2018, за да се обяви своевременното въвеждане с превод на български език на EN ISO/IEC 17025:2017).

Списание „БДС компас”

През 2018 г. бяха издадени и публикувани на интернет страницата 4 броя на следните теми:

Бр. 1	Тема: Обработените кожи	– 1205 разглеждания;
Бр. 2	Тема: Медицинските изделия	– 778 разглеждания;
Бр. 3	Тема: Документи и архиви	– 818 разглеждания;
Бр.4	Тема: Етеричните масла	– 420 разглеждания.

Колекции от стандарти

Общият брой на предлаганите от БИС през 2018 г. колекции от стандарти е 22, включително и с подготвената и издадена **нова** колекция „Управление на проекти”. Същевременно редовно се актуализират съществуващите колекции, като се добавят нови издания на съдържащите се в тях стандарти.

Електронен информационен бюлетин

Това издание предлага актуална информация за стандарти, новини в областта на стандартизацията, популяризира нови и важни стандарти, колекции от стандарти, информира за предстоящи семинари и др. През изминалата година се подготвиха 8 броя.

ИНФОРМАЦИОННИ УСЛУГИ И ПРОДАЖБИ. НАЦИОНАЛЕН ИНФОРМАЦИОНЕН ЦЕНТЪР

Информационните услуги, предоставяни от БИС, включват:

- библиографски справки за български, международни, европейски и чуждестранни стандарти и стандартизационни документи;
- тематични справки в конкретна област;
- справки за актуалност на стандарти и стандартизационни документи;
- отговори на запитвания от клиенти.

През 2018 г. са подготвени 512 тематични и библиографски справки, предоставена е информация относно 1515 документа, изготвени са 5 справки за актуалност на български стандарти и 72 справки за актуалност на международни стандарти по абонамент. В Информационния център са изготвени 77 отговори на запитвания в областта на стандартизацията.

През 2018 г. продължи изпращането по електронната поща на информация до клиенти, закупили по-популярни стандарти във връзка с настъпили промени:

- Издаване на изменение - A1, A2,
- Ново издание на стандарт,
- Ново издание на стандарт с включено в него изменение (консолидиран EN+A1),
- Издаване на стандарт с превод на български език,
- Публикуване на поправки на стандарти.

Общо са изпратени имейли до 2 235 клиента относно закупуването на 213 стандарта. За съжаление, с влизането в сила на Общия регламент относно защита на личните данни, броят на адресатите на тази информация е силно редуциран, тъй като тя се изпраща само на онези клиенти, които изрично са пожелали да получават информация, свързана с маркетинга.

В библиотеката към информационния център клиентите могат да получат необходимата им информация и да се запознаят безплатно с текста на стандартите и стандартизационните документи, включително всички европейски и международни стандарти, както и чуждестранни стандарти, съгласно сключените от БИС договори. През 2018 г. от тази услуга са се възползвали 246 клиенти на БИС, като са им предоставени 988 документа.

Клиенти, които желаят да се запознаят с текстовете на стандарти от дома или от офиса си, преди да ги закупят, или за справка, ползват предоставяната информационна услуга за онлайн четене на стандарти. През отчетния период броят на клиентите, ползвали тази услуга, е 412. Общият брой на стандартите, които са четени дистанционно е 1179.

От услугата „Абонамент за актуалност на български стандарти”, която дава възможност да се ползват последните и актуални издания на конкретни стандарти, през 2018 г. са се възползвали 14 клиенти на БИС.

Продажби на стандарти

Общият брой на продадените през изминалата година български стандарти е 6 808.

При продажбите на **БДС ISO** се наблюдава ръст от 43,4 %. Това се дължи на два от най-продаваните стандарти – новите издания на български език *БДС ISO 31000:2018 Управление на риска*. *Указания* и *БДС ISO 45001:2018 Системи за управление на здравето и безопасността при*

работа. Изисквания с указания за прилагане. Новите издания заемат нарастващ дял от 40 % от продажбите в тази група спрямо 21,1 % през предходната година.

Наблюдава се спад при продажбите на:

- **БДС EN** – спад от 16,1 %. Най-търсеният стандарт от тази група е *БДС EN 15975-2:2013 Безопасност при доставяне на питейна вода. Указания за управление на риск и кризи. Част 2: Управление на риска*. Новите издания заемат едва 9,4 % от продажбите.

- **БДС EN ISO** – спад от 3,7 %. В списъка с най-продаваните стандарти влизат предимно стандарти от тази група: *БДС EN ISO 9001:2015 Системи за управление на качеството. Изисквания (ISO 9001:2015)*, *БДС EN ISO 19011:2018 Указания за извършване на одит на системи за управление (ISO 19011:2018)*, *БДС EN ISO 14001:2015 Системи за управление по отношение на околната среда. Изисквания с указания за прилагане (ISO 14001:2015)*, *БДС EN ISO 9000:2015 Системи за управление на качеството. Основни принципи и речник (ISO 9000:2015)*. Новите издания заемат нарастващ дял от 31,9 % от продажбите в тази група спрямо 23,8 % през предходната година.

- **БДС** – спад от 21,4 %. Най-търсеният стандарт от тази група е *БДС 12973:1975 Тютюневи изделия. Методи за определяне широчината на тютюневите влакна*.

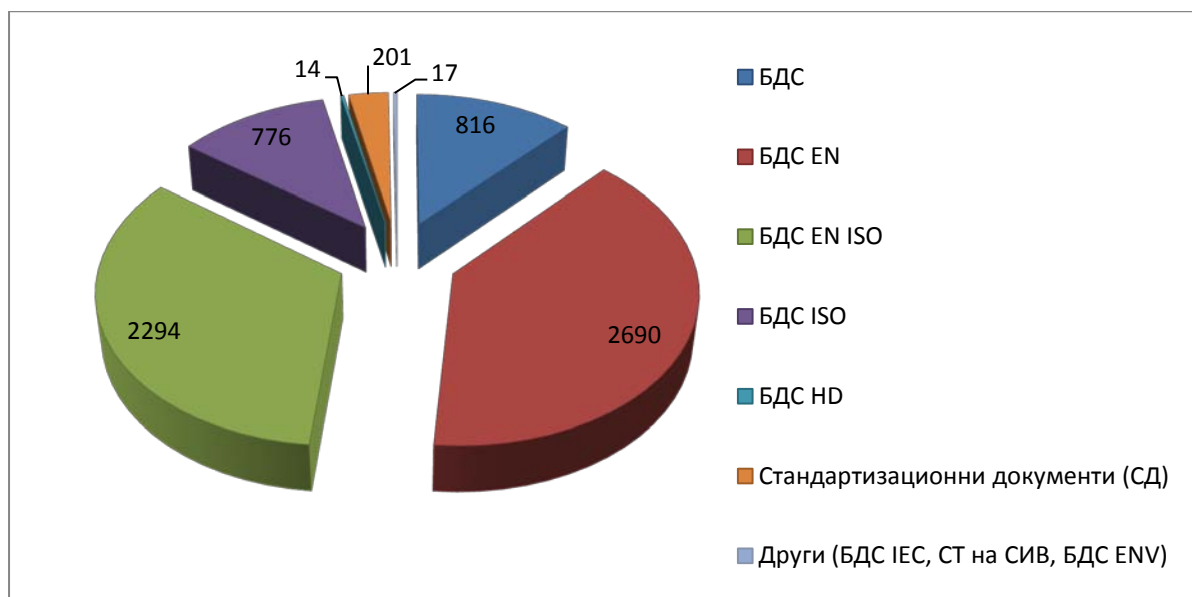
През 2018 г. се запазва интересът към колекциите от стандарти:

- „ISO 31000 Управление на риска – основни стандарти” – 19 продажби.
- „ISO/IEC 27000 Системи за управление на сигурността на информацията” – 14 продажби.
- „ISO 9000 Системи за управление на качеството – основни стандарти” – 11 продажби.

Намалява търсенето на изданието в превод на български език на наръчника „**ISO 9001:2015 за малки и средни организации. Как да постъпим**” – 22 продажби (спрямо 58 за 2017 г.).

На графиката по-долу са илюстрирани продажбите на български стандарти:

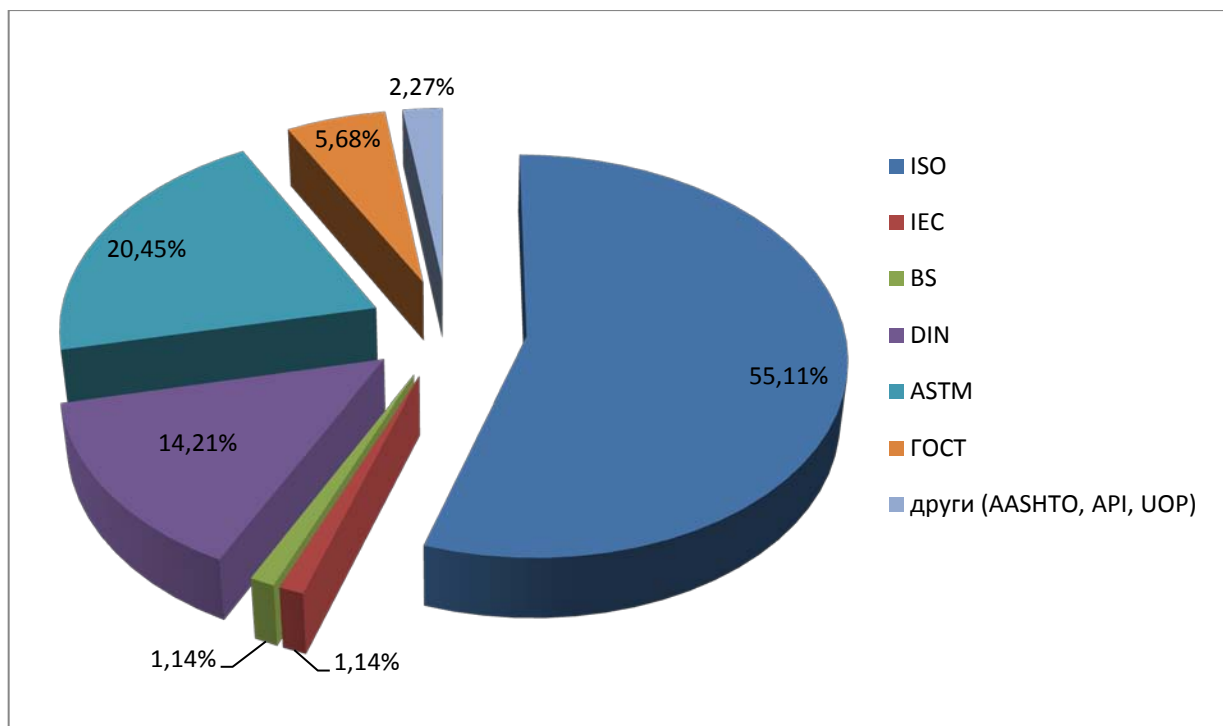
Продадени български стандарти през 2018 г. по видове

През 2018 г. са продадени 176 международни и чуждестранни стандарти, което е спад с 16,6 % спрямо предходната година. Продажбите на стандарти ASTM и ISO са най-ниски за последните 5 години, като спрямо 2017 г. спадът съответно е 25 % и 21,1 %, Наблюдава се известен ръст на продажби на ГОСТ стандарти, докато стандартите на DIN се запазват на нивото от 2017 г.

Съотношението на тези продажби е дадено на следната графика:

Продадени международни и чуждестранни стандарти през 2018 г.

Информация за най-продаваните български стандарти през 2018 г. е представена в следващата таблица:

№	Стандарт	Заглавие	Бр.
1	БДС ISO 45001:2018	Системи за управление на здравето и безопасността при работа. Изисквания с указания за прилагане	173
2	БДС EN ISO 9001:2015	Системи за управление на качеството. Изисквания (ISO 9001:2015)	151
3	БДС EN ISO 19011:2018	Указания за извършване на одит на системи за управление (ISO 19011:2018)	118
4	БДС ISO 31000:2018	Управление на риска. Указания	69
5	БДС EN ISO 14001:2015	Системи за управление по отношение на околната среда. Изисквания с указания за прилагане (ISO 14001:2015)	55
6	БДС EN ISO 9000:2015	Системи за управление на качеството. Основни принципи и речник (ISO 9000:2015)	31
7	БДС EN ISO 2592:2017	Нефтопродукти и сродни продукти. Определяне на пламната и запалителната температура. Метод на Cleveland с отворен тигел (ISO 2592:2017)	23

№	Стандарт	Заглавие	Бр.
8	БДС EN ISO 50001:2011	Системи за управление на енергията. Изисквания с указания за прилагане (ISO 50001:2011)	22
9	БДС EN 15975-2:2013	Безопасност при доставяне на питейна вода. Указания за управление на риск и кризи. Част 2: Управление на риска	22
10	БДС EN ISO 14189:2016	Качество на водата. Определяне броя на Clostridium perfringens. Метод чрез мембранно филтруване (ISO 14189:2013)	21
11	БДС EN ISO 9606-1:2018	Изпит за квалификация на заварчици. Заваряване чрез стопяване. Част 1: Стомани (ISO 9606-1:2012, включително Сог. 1:2012 и Сог. 2:2013)	17
12	БДС EN 689:2018	Експозиция на работното място. Измерване на експозицията при вдишване на химични агенти. Стратегия за изпитване за спазване на граничните стойности при експозиция по време на работа	17
13	БДС EN 81-20:2014	Правила за безопасност за конструиране и монтиране на асансьори. Асансьори за превозване на пътници и товари. Част 20: Пътнически и товарни асансьори	17
14	БДС EN 81-50:2014	Правила за безопасност за конструиране и монтиране на асансьори. Изследване и изпитване. Част 50: Правила за проектиране, изчисляване, изследване и изпитване на съставни части на асансьор	16
15	БДС EN ISO 23279:2018	Изпитване без разрушаване на заварени съединения. Ултразвуково изпитване. Характеризиране на нецялостностите в заваръчните шевове (ISO 23279:2017)	15
16	БДС EN ISO 5667-3:2018	Качество на водата. Вземане на проби. Част 3: Консервиране и обработване на водни проби (ISO 5667-3:2018)	15

Най-много продажби през 2018 г. са реализирани в следните области на стандартизация:

- управление на качеството и оценяване на съответствието,
- селскостопански и хранителни продукти,
- опазване на околната среда,
- кранове и телфери,
- заваряване на материалите,
- нефтопродукти и смазочни материали.

Съществуващата и непрекъснато усъвършенстваща се автоматизирана система за управление на дейностите по стандартизация и на продажбите улеснява максимално достъпа на клиентите до необходимата им информация, в резултат на което:

- относителният дял на поръчките за закупуване на стандарти, направени по интернет, бележи трайна нарастваща тенденция – от 60 % през 2016 г. на 61,7 % през 2017 г. и 64,2 % през 2018 г. от общия брой;
- по отношение вида на носителя, относителният дял на продажбите на български стандарти онлайн се запазва на същото ниво – 66,1 %; на диск леко нараства – 25,7 % за сметка на продължаващото намаление на продажбите на хартия – от 9,1 % на 8,2 %.

Дейности на БИС, свързани с членството на България в Европейския съюз

Като член на Европейския съюз (ЕС) България спазва своя ангажимент при изпълнение на Регламент (ЕС) № 1025/2012 на Европейския парламент и на Съвета за обмен на информация, както и задълженията, произтичащи от Споразумението за премахване на техническите пречки в търговията към Световната търговска организация (WTO/ТВТ). Национален информационен

център изпълнява ангажиментите си да осигурява информация в областта на стандартизацията в съответствие с цитираните документи.

През 2018 г. са нотифицирани 7 проекта на стандарти, разработвани на национално ниво, от които 1 на БИС/ТК 5 „Бетон и разтвори”, 2 на БИС/ТК 11 „Кожи, кожени и обувни изделия” и 4 на БИС/ТК 1 „Пожаро- и взривозащита”.

Ежемесечно в Официалния бюлетин и на интернет страницата на БИС се оповестява информация относно нотификации на проекти на национални стандарти, получени от други национални органи за стандартизация - членове на CEN/CENELEC, както и на членове на Световната търговска организация.

В Центъра за управление на европейските организации за стандартизация CEN и CENELEC (ССМС) чрез националния информационен център са **нотифицирани 1500 бр.** национални стандарти, въвеждащи европейски стандарти, от които 1040 на CEN и 460 на CENELEC.

Същевременно БИС редовно изпращаше информация относно заглавията на български език на европейски стандарти на етап проект и ратифициран документ и на хармонизирани стандарти за цитиране в Официалния вестник на ЕС; редовно се осигуряваше и информация относно нотификации на проекти на национални стандарти по процедура Vilamouga в CENELEC, изпратени от националните комитети.

Предоставена е информация във връзка с 16 запитвания, постъпили от организации от страната и чужбина. Своевременно са уведомявани органите на държавната администрация, съобразно областта на компетентност, за постъпили проекти на европейски стандарти на етап обществено допитване.

УДОВЛЕТВОРЕНОСТ НА КЛИЕНТИТЕ

През 2018 г. БИС проведе проучване на удовлетвореността на своите клиенти относно предлаганите продукти и услуги и предпочитанията за въвеждане на нови такива. Процентът получени отговори беше 55% – доста висок, което показва заинтересоваността на клиентите на БИС. Получените резултати от анализа могат да бъдат обобщени в следното:

- за получаване на информация клиентите ползват предимно сайта на БИС или отправят запитвания до Бизнес информационния център;
- услугата „Стандартите на Вашия екран” се възприема добре от клиентите и се ползва предимно за запознаване със стандартите преди закупуване или за справки по тях;
- клиентите купуват колекциите от стандарти заради по-ниската им цена и защото получават няколко стандарта по една тематика;
- услугата „Абонамент за актуалност на стандарти” все още не се познава добре от клиентите. Тези, които я ползват обаче, споделят, че тя улеснява работата им и получават своевременно информация за стандартите, с които работят;
- услугата „Експертни консултации” не се познава от клиентите и погрешно се възприема като безплатните справки и информация, предоставяни от служителите на Бизнес центъра.

По отношение на общата оценка на удовлетвореността от предлаганите продукти и услуги на БИС, мнението на анкетирания е преобладаващо позитивно, като 99% от тях са удовлетворени или напълно удовлетворени.

ПРОГРАМА ЗА ЛОЯЛНИ КЛИЕНТИ

През 2018 г. БИС въведе за първи път и приложи програма за лоялни клиенти. Бонуси бяха предложени на клиенти и членове на БИС, които имат реализиран най-голям оборот от покупката на стандарти за последните три години. В програмата бяха включени 13 организации – членове на БИС и 11 организации – клиенти на БИС, които не са членове. Реално, обаче, от нея се възползваха само 4 фирми. Предлаганите бонуси включваха безплатно ползване на услуги за абонамент за актуалност на стандарти, онлайн четене на стандарти, получаване на безплатен официален бюлетин, получаване редовно на информация за предстоящи гласувания за проекти на стандарти в избран от клиента ТК (за нечленове), публикуване на материал в електронно издание на БИС.

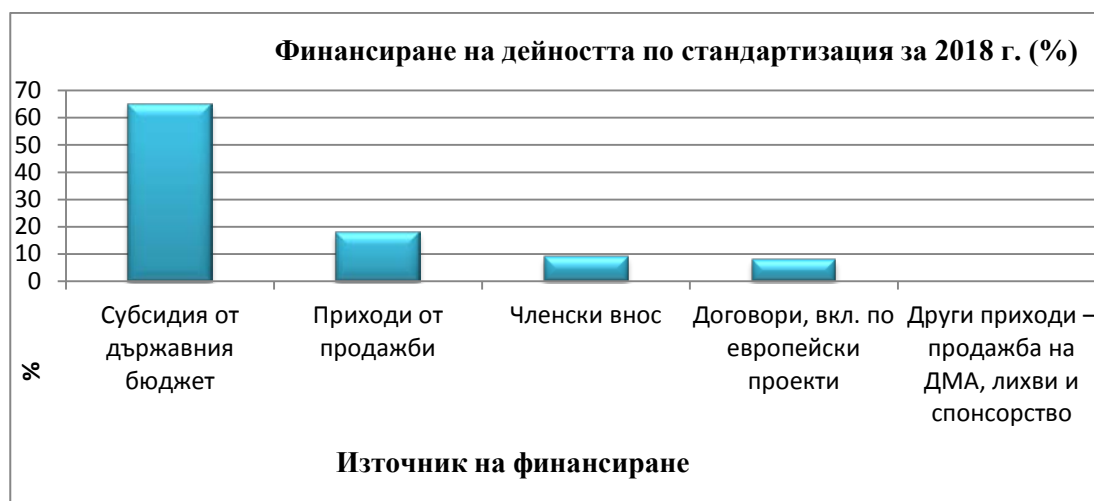
ФИНАНСИРАНЕ

Запазването на финансова устойчивост е постоянна цел, което гарантира изпълнението на всички дейности по стандартизация.

Приходите за 2018 са, както следва:

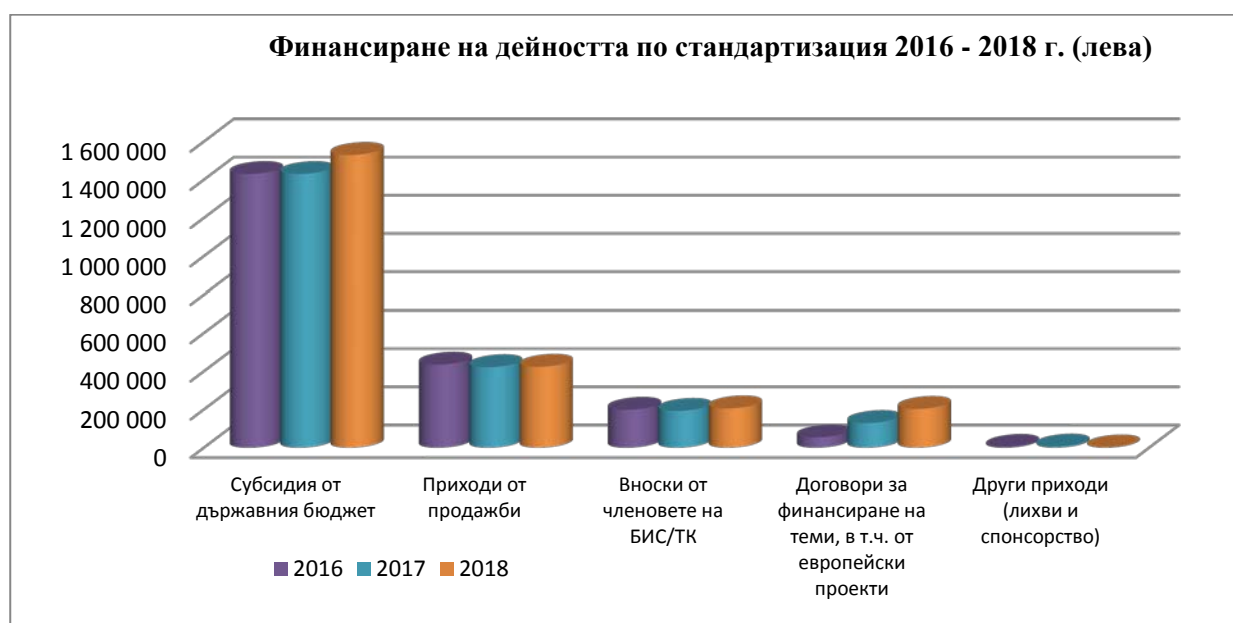
Източник на финансиране	Лева	%
Субсидия от държавния бюджет	1 530 000	65
Приходи от продажби	423 627	18
Членски внос	205 650	9
Договори, вкл. по европейски проекти	202 855	8
Други приходи – продажба на ДМА, лихви и спонсорство	1 215	0
Всичко приходи	2 363 347	
Наличност от предходни години към 01.01.2018 г.	255 502	

Процентното им съотношение е илюстрирано на следната графика

Сравнение на финансирането за последните три години е представено в таблицата и графиката по-долу

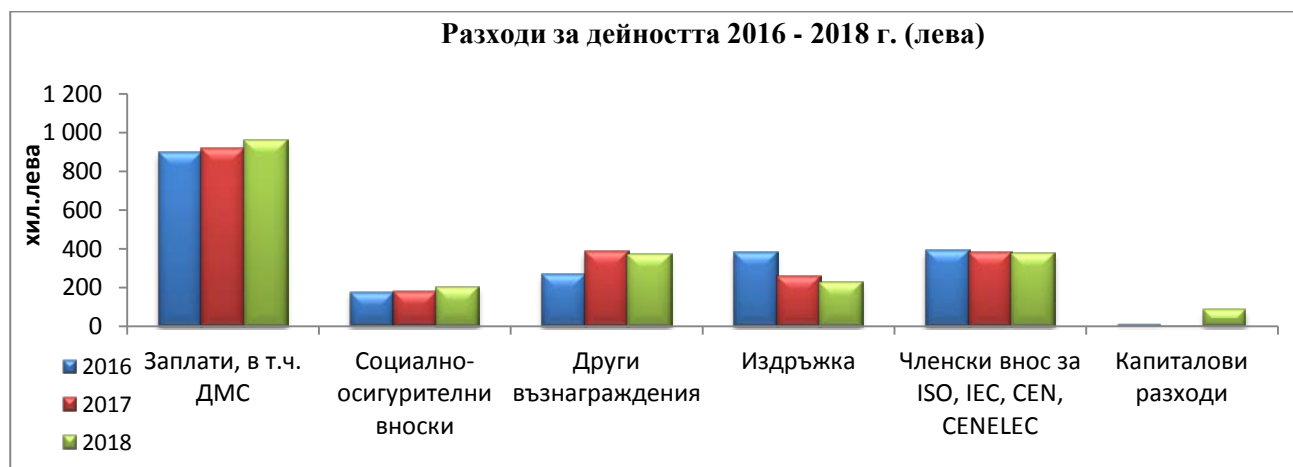
Източник на финансиране	2016		2017		2018	
	лева	%	лева	%	лева	%
Субсидия от държавния бюджет	1 430 000	67	1 430 000	66	1 530 000	65
Приходи от продажби	434 873	21	421 524	19	423 627	18
Вноски от членовете на БИС/ТК	198 358	9	192 547	9	205 650	9
Договори за финансиране на теми, в т.ч. от европейски проекти	53 851	3	129 031	6	202 855	8
Други приходи (лихви и спонсорство)	3 984	0	5 602	0	1 215	0
Общо приходи	2 121 066		2 178 704		2 363 347	
Наличности на 01.01 за съответната година	179 326		205 726		255 502	

Разходите за 2018 г. са, както следва

Разходи	2018	
	лева	%
Заплати, в т.ч. ДМС	962 052	43
Социално-осигурителни вноски	201 683	9
Други възнаграждения	372 471	17
Издръжка	227 937	10
Членски внос за ISO, IEC, CEN, CENELEC	376 654	17
Капиталови разходи	86 702	4
Общо разходи	2 227 499	
Наличности в края на годината	416 768	

Сравнение на разходите за последните три години е представено на графиката по-долу.

Следваната балансирана финансова политика способства за успешното изпълнение на дейностите по стандартизация през изминалата година.

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Спецификата на дейността по стандартизация изисква висококвалифицирани и обучени служители. Към края на 2018 г. персоналът на БИС наброява 69 души, като съотношението мъже - жени е 12:57 с превес на жените. Удовлетвореността на служителите се изразява в слабото текучество, което се запазва като тенденция. През изминалата година новопостъпилите служители са четирима.

За по-бързо и ефективно въвеждане в дейността на Български институт за стандартизация за всеки новопостъпил се съставя индивидуална програма за обучение, свързана със спецификата на заеманата позиция. Неизменна част от въвеждащото обучение е и запознаването с действащата система за управление на качеството, която обхваща всички дейности и процеси в БИС.

През 2018 г. бе проведено и обучение на служители от БИС за прилагане на Регламент (ЕС) 2016/679 относно защита на личните данни на клиентите и служителите на БИС.

За повишаване на компетентността на работещите бяха планирани и подготвени презентации за различни обучителни модули, като се предвижда обучението да се реализира през 2019 г.

Благодарение на компетентността, уменията, мотивацията на експертите и действията по поддържането им, Български институт за стандартизация удовлетворява очакванията и изискванията на своите партньори и клиенти, което е ключ към успеха на всяка организация.